

учителското движение се излѣ въ форма на *Български Учителски Съюзъ*, който си постави следната цель:

а) *Умственото развитие и нравствено повдигане на народа;*

б) *Поставяне учебното дѣло въ страната на подобаващата му висота.*

Грижитѣ пѣкъ за всестранното подобрене на професионалнитѣ условия на учителството станаха *средство* на Съюза. Отъ кжде иде тази чудовищность, това несѣответствие? Излежда, като чели главенъ мотивъ за сдружаването на учителството е билъ другъ, лежащъ внѣ отъ професионалнитѣ му интереси, именно „нравствения дългъ да се помага на народа“. Наистина, тукъ имаше голѣма доза отъ идеализъмъ, обаче нека не се забравя, „че нравствениятъ дългъ“, колкото и неясно съзнаванъ отъ учителството, все пакъ имаше за двигателъ професионалнитѣ интереси, които именно, по онова време, изтъкнаха на сцената „нравствения дългъ“ да се служи на „народа“. Така приетата цель, наистина, се възприе съ ентузиазъмъ отъ всички; тя се посрещна радостно и отъ пресата. Така напр., спис. „Учитель“, кн. I, год. III., пише: „Много хубаво стана, *гдето за главна цель на съюза се постави не нѣкакво подобрене или гарантиране на учителя, т. е. не тѣсно-лична цель, а широка обща цель*“ . . . Сжщото почти се писа и въ бр. 22 на в. „Надежда“. Това е много характерно. Питаме се: отъ гдето произлиза това? Имаше ли други мнения за поставяне други цели на учителското движение? Както вече цитирахме, „Вестникътъ на учителското дружество“ въ Видинъ, единъ позивъ на Варненското д-во и др. изтъкваха за главна цель на сдружаването — гарантиране професионалнитѣ и обществени интереси на учителството, „като едно отъ главнитѣ условия за напредъка на народното образование, което съставлява идеята на учителското движение“, както се изразява „Вестникътъ на учит. д-во“ въ бр. 4. Както се вижда, едни отъ учителитѣ поставяха центъра на тежестъта върху интереситѣ на учителя, удовлетворението на които е необходимо нужно за подобрието на учебното дѣло. Другитѣ мислѣха, че учителството трѣбва да служи не на своитѣ „тѣсни“, „егоистични“ интереси, а на „народа“, защото и той „тѣне въ невежество и мракъ, а нѣма кой да му помогне да види бѣлъ день пакъ“. Цельта на съюза се обви въ народническа идеология. На що се дължи това?

Крайно негодното наемническо положение тикаше учителството къмъ мечтитѣ на дребнитѣ стопани, както въобще се тикаха тогава наемницитѣ отъ неразвитото капиталистическо производство къмъ дребнобуржуазнитѣ илюзии. Само вследствие на тѣсната връзка на учителството съ патриархално — дребното стопанство и неразвитата още капиталистическа действителност, ние отдаваме сжществуването на народническата идеология на учителството. Зовѣтъ бѣ: „всичко за народа и всичко чрезъ народа“ и бѣ прѣкъ отразъ на тогавашната дребнобуржуазна действителност, чиято рожба бѣ народния учител, който бѣ свързанъ чрезъ много материални и духовни нишки съ нея. Презумцията бѣ, ако учителството работи за преуспѣването на „народа“, за разрастването на неговия стопански животъ, това значи, че то работи за преуспѣването и на своитѣ стопанства или за ония